

Prawa wyłączne i krótkie relacje audiowizualne

1. Wprowadzenie i opis zmiany stanu prawnego

Dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych (AMSD) wprowadza, zarówno w relacjach transgranicznych, jak i krajowych, prawo do krótkich relacji jako element realizowania prawa społeczeństwa do informacji. Zasadniczo, krótkie relacje realizowane w formie audiowizualnej są skrótowymi sprawozdaniami z przebiegu telewizyjnych transmisji, będących przedmiotem praw wyłącznych, z wydarzeń budzących duże społeczne zainteresowanie. Takie krótkie relacje mogą być prezentowane podczas serwisów informacyjnych, a ich czas nie powinien przekraczać 90 sekund.

Dyrektywa określa jedynie podstawowe zasady realizowania krótkich relacji, pozostawiając państwom członkowskim określenie szeregu reguł szczegółowych, w tym sposobów i warunków udostępniania takich krótkich fragmentów, sposobu określania rekompensaty finansowej, maksymalnego czasu trwania krótkich fragmentów oraz ograniczeń czasowych dotyczących ich przekazu.

Określenie tych szczegółowych warunków w wyważony i proporcjonalny sposób, uwzględniający interesy wszystkich uczestników rynku oraz konsumentów wymagać będzie rozważenia.

Dyrektywa „O telewizji bez granic” (TWFD) nie zawierała przepisów odnoszących się do realizowania krótkich relacji do celów informacyjnych.

2. Odpowiednie przepisy

2.1. Przepisy dyrektywy AMS

Motyw 39

W celu zagwarantowania podstawowej wolności pozyskiwania informacji oraz zapewnienia pełnej i należytej ochrony interesów widzów w Unii Europejskiej, właściciele wyłącznych praw do rozpowszechniania telewizyjnego wydarzenia budzącego duże zainteresowanie odbiorców powinni – na uczciwych, rozsądnych i niedyskryminujących zasadach, z należyтым uwzględnieniem praw wyłącznych – udzielać pozostałym nadawcom prawa do wykorzystywania krótkich fragmentów tych wydarzeń na użytek ogólnych audycji informacyjnych. Zasady takie powinny zostać przedstawione z odpowiednim wyprzedzeniem, zanim nastąpi wydarzenie budzące duże zainteresowanie odbiorców, tak, aby dać innym zainteresowanym podmiotom wystarczający czas na skorzystanie z takiego prawa. Nadawca powinien mieć możliwość skorzystania z tego prawa poprzez pośrednika reprezentującego go w konkretnych przypadkach. Takie krótkie fragmenty mogą być wykorzystywane przez wszystkie kanały, także specjalne kanały sportowe, do celów przekazu obejmującego obszar całej UE i powinny trwać nie dłużej niż 90 sekund.

Prawo dostępu do krótkich fragmentów wydarzeń powinno mieć zastosowanie na zasadzie transgranicznej jedynie wtedy, gdy jest to konieczne. Dlatego nadawca najpierw powinien ubiegać się o dostęp u nadawcy dysponującego prawami wyłącznymi do wydarzenia budzącego duże zainteresowanie odbiorców i mającego siedzibę w tym samym państwie członkowskim. Pojęcie ogólnych audycji informacyjnych nie powinno obejmować audycji skompilowanych z takich krótkich fragmentów i służących celom rozrywkowym.

Zasada kraju pochodzenia powinna mieć zastosowanie zarówno do dostępu do krótkich fragmentów, jak i do ich transmisji. W przypadkach transgranicznych oznacza to, że różne

przepisy prawa powinny być stosowane kolejno. Po pierwsze, do dostępu do krótkich fragmentów powinno mieć zastosowanie prawo państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma nadawca oferujący sygnał pierwotny (tj. udzielający dostępu). Zwykle jest to państwo członkowskie, w którym odbywa się przedmiotowe wydarzenie. W przypadku gdy państwo członkowskie ustanowiło równoważny system udzielania dostępu do przedmiotowego wydarzenia, zastosowanie powinno mieć prawo tego państwa członkowskiego. Po drugie, do transmisji krótkich fragmentów, powinno mieć zastosowanie prawo państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma nadawca transmitujący.

Motyw 40

Wymogi niniejszej dyrektywy dotyczące dostępu do wydarzeń budzących duże zainteresowanie odbiorców w celu przygotowania krótkich relacji informacyjnych powinny pozostawać bez uszczerbku dla dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym i właściwych konwencji międzynarodowych w dziedzinie ochrony praw autorskich i praw pokrewnych. Państwa członkowskie powinny ułatwiać dostęp do wydarzeń budzących duże zainteresowanie odbiorców poprzez udzielenie dostępu do sygnału nadawcy w rozumieniu niniejszej o zastosowaniu innych, równoważnych sposobów w rozumieniu niniejszej dyrektywy. Sposoby takie obejmują między innymi udzielenie dostępu do miejsca tych wydarzeń przed udzieleniem dostępu do sygnału. Nie powinno to stanowić przeszkody w zawieraniu przez nadawców bardziej szczegółowych umów.

Motyw 41

Należy zapewnić, by dostawcy usług medialnych, którzy wyemitowali na żywo telewizyjne audycje informacyjne, w dalszym ciągu mogli udostępniać je po transmisji na żywo w formie usługi na żądanie i by nie musieli dokonywać zmian w poszczególnych audycjach poprzez usuwanie krótkich fragmentów. Możliwość taka powinna być ograniczona do sytuacji, w której ten sam dostawca usług medialnych udostępnia identyczne audycje telewizyjne w formie usługi na żądanie, a więc nie można z tej możliwości korzystać, by tworzyć nowe rodzaje usług na żądanie oparte na krótkich fragmentach.

Artykuł 3k

- 1. Państwa członkowskie zapewniają, by każdy nadawca mający siedzibę we Wspólnocie i chcący przygotować krótkie relacje informacyjne miał dostęp – na uczciwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych zasadach – do wydarzeń, które budzą duże zainteresowanie odbiorców i są transmitowane na zasadzie wyłączności przez nadawcę podlegającego ich jurysdykcji.*
- 2. Jeżeli prawa wyłączne do wydarzenia budzącego duże zainteresowanie odbiorców nabył inny nadawca mający siedzibę w tym samym państwie członkowskim co nadawca ubiegający się o dostęp, o dostęp ubiega się u tego nadawcy.*
- 3. Państwa członkowskie zapewniają, by dostęp taki był zagwarantowany poprzez umożliwienie nadawcom dowolnego wybierania krótkich fragmentów z sygnału nadawcy transmitującego z zastrzeżeniem podania przynajmniej ich źródła, chyba że podanie go jest niemożliwe ze względów praktycznych.*
- 4. Zamiast stosować przepisy ust. 3, państwo członkowskie może ustanowić równoważny system, który dzięki innym sposobom pozwoli na istnienie dostępu do wydarzeń na uczciwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych zasadach.*
- 5. Krótkie fragmenty są wykorzystywane wyłącznie w ogólnych audycjach informacyjnych a w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie mogą być wykorzystywane jedynie w przypadku gdy ten sam dostawca usług medialnych prezentuje tę samą audycję w późniejszym czasie.*

6. Bez uszczerbku dla ust. 1–5, państwa członkowskie zapewniają zgodnie ze swoimi systemami prawa i praktykami prawnymi, by określone zostały sposoby i warunki udostępniania takich krótkich fragmentów, a zwłaszcza wszelkie ustalenia związane z rekompensatą, maksymalny czas trwania krótkich fragmentów oraz ograniczenia czasowe dotyczące ich przekazu. Jeżeli przewiduje się rekompensatę, nie powinno ono przewyższać dodatkowych kosztów poniesionych bezpośrednio w związku z udostępnieniem.

2.2. Przepisy dyrektywy TWF

Dyrektywa o telewizji bez granic (TWFD) nie zawierała przepisów odnoszących się do realizowania krótkich relacji do celów informacyjnych.

Warto jednakże zauważyć, że inna wspólnotowa regulacja - dyrektywa 2001/29/WE w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (dyrektywa InfoSoC) w art. 5 ust. 3 lit. c), w związku z ust. 5 odnosi się to tej kwestii w kontekście ochrony praw autorskich i praw pokrewnych.

2.3. Przepisy dyrektywy InfoSoC

Artykuł 5 - Wyjątki i ograniczenia

ust. 3 lit. c):

Państwa Członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do praw określonych w art. 2 i 3 w następujących przypadkach:

c) zwielokrotniania przez prasę, publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości aktualnych artykułów na tematy gospodarcze, polityczne lub religijne oraz utworów nadawanych lub innych przedmiotów objętych ochroną tego samego rodzaju, chyba że korzystanie z nich zostało zastrzeżone i o ile zostanie wskazane źródło, włączając nazwisko autora lub korzystanie z utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną w powiązaniu ze złożeniem sprawozdania o aktualnych wydarzeniach, w granicach uzasadnionych celem informacji, o ile zostanie podane źródło, łącznie z nazwiskiem autora poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe;

ust. 5:

Wyjątki i ograniczenia przewidziane w ust. 1, 2, 3 i 4 powinny być stosowane tylko w niektórych szczególnych przypadkach, które nie naruszają normalnego wykorzystania dzieła lub innego przedmiotu objętego ochroną ani nie powodują nieuzasadnionej szkody dla uzasadnionych interesów podmiotów praw autorskich.

3. Zagadnienia do dyskusji

3.1. Czy celowe jest ustanowienie w Polsce „równoważnego systemu, który dzięki innym sposobom pozwoli na istnienie dostępu do wydarzeń na uczciwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych zasadach” np. poprzez zagwarantowanie dostępu do miejsca, na którym rozgrywa się dane wydarzenie np. mecz sportowy, koncert lub wiec wyborczy, przedstawicielom innych nadawców, niż nadawca który nabył prawa wyłączne do transmisji całego wydarzenia, celem przygotowania przez takich nadawców materiału do przygotowania krótkiej relacji, jako rozwiązania alternatywnego dla udostępniania sygnału nadawcy, który posiada prawa wyłączne do całej transmisji? (por. art. 3k ust. 4 AMSD).

3.2. Jak należy określić szczegółowe sposoby i warunki udostępniania krótkich relacji?

3.2.1. Jak należy odnieść się do kwestii określenia ram czasowych nadania krótkiej relacji (moment najwcześniejszego i najpóźniejszego dopuszczalnego wykorzystania krótkiej relacji)? Jako datę końcową nadania krótkiej relacji można rozważać w tym kontekście np. upływ okresu 24 godzin od pierwszej emisji?

3.2.2. Czy istnieje potrzeba ograniczenia możliwości nadania krótkiej relacji w czasie *prime time*?

3.2.3. Czy istnieje potrzeba dalszego ograniczenia typu audycji informacyjnej, w której krótkie relacje mogą być wykorzystywane?

3.2.4. Czy jest uzasadnione dopuszczenie powtórnego nadania krótkiej relacji przez tego samego nadawcę, a jeśli tak to pod jakimi warunkami? Jak należy określić liczbę dopuszczalnych emisji krótkiej relacji w programie? Czy istnieją okoliczności uzasadniające dopuszczenie ponownego nadania krótkiej relacji nie mającej już waloru informacji bieżącej, a mającej nadal wartość archiwalną? A jeżeli tak, to w jakich okolicznościach i pod jakimi warunkami?

3.2.5. Czy potrzebne jest łagodniejsze lub bardziej restrykcyjne określenie maksymalnego czasu trwania krótkich relacji niż ma to miejsce w motywie 39 preambuły (czas krótkiej relacji nie powinien przekraczać 90 sek.)?

3.2.6. Jak należy rozwiązać kwestię przechowywania materiałów programowych wykorzystanych do zrealizowania krótkiej relacji, po jej nadaniu?

3.2.7. Jak należy odnieść się do zalecenia sformułowanego w motywie 39 preambuły, mówiącego o tym, że nadawca powinien mieć możliwość skorzystania z prawa do krótkich relacji poprzez pośrednika reprezentującego go w konkretnych przypadkach (np. prasowe agencje informacyjne)?

3.2.8. Jak należy odnieść się do zalecenia sformułowanego w motywie 39 preambuły: „Zasady takie powinny zostać przedstawione z odpowiednim wyprzedzeniem, zanim nastąpi wydarzenie budzące duże zainteresowanie odbiorców, tak, aby dać innym zainteresowanym podmiotom wystarczający czas na skorzystanie z takiego prawa.”? Jakie kryteria formalne powinna spełniać taka informacja przedstawiana przez właścicieli wyłącznych praw do rozpowszechniania telewizyjnego wydarzenia budzącego duże zainteresowanie odbiorców, dotycząca warunków (w tym kwestii odpłatności) korzystania z krótkich relacji i jaki okres czasu można by uznać za spełniający kryterium „odpowiedniego wyprzedzenia czasowego”?

3.3. Na podstawie jakich parametrów należy określić zasady określania rekompensaty finansowej? Dyrektywa określa jedynie, że ma to mieć miejsce na uczciwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych zasadach, oraz że nie powinna ona przewyższać dodatkowych kosztów poniesionych bezpośrednio w związku z udostępnieniem. Czy rekompensata powinna ograniczać się do kosztów technicznych i administracyjnych związanych z udostępnieniem przez nadawcę materiałów programowych / sygnału nadawcom pragnącym zrealizować krótka relację?

3.4. Jakie „względy praktyczne” mogą powodować, że niemożliwe będzie podanie źródła krótkiej relacji (a więc zasadniczo wskazanie nadawcy, który nabył prawa wyłączne do

transmisji z danego wydarzenia i udostępnia swój sygnał pozostałym nadawcom dla celów realizacji krótkich relacji) i czy kwestia ta wymaga uszczegółowienia regulacyjnego?

3.5. Inne uwagi dotyczące kwestii poruszanych w tym dokumencie problemowym.